

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE 48. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Komunikace ve službě autentické kultury setkávání
[Neděle, 1. června 2014]

Drazí bratři a sestry,

žijeme dnes ve světě, který je stále „menší“ a kde by se tedy mohlo zdát, že je stále snadnější přiblížit se jedni druhým. Rozvoj dopravy a komunikačních technologií nás stále více přibližuje a propojuje, díky globalizaci jsme stále více závislí jedni na druhých. Přesto však uvnitř lidstva zůstávají rozdíly, často i velmi citelné. V globálním měřítku vidíme skandální rozdíl mezi blahobytem bohatých a bídou chudých. Často se stačí projít po ulici, aby si člověk uvědomil kontrast mezi lidmi, kteří žijí na chodníku, a jiskřivými světly obchodů. Tolik jsme si na to všechno zvykli, že už nás to ani nezaráží. Svět trpí různými formami vyloučení, utlačování a chudoby; jakož i konflikty, ve kterých se spojují příčiny ekonomické, politické, ideologické a bohužel také náboženské.

V tomto světě nám *média* mohou pomoci, abychom se cítili jedni druhým blíž; abychom znovu obnovili jednotu lidské rodiny, která nás vede k solidaritě a k vážnému úsilí o důstojnější život. Dobrá komunikace nám pomáhá být si blíž a lépe se poznávat mezi sebou, být více ve spojení. Hradby, které nás rozdělují, mohou být překonány jen tehdy, když budeme připraveni si naslouchat a učit se jedni od druhých. Potřebujeme překonávat tyto rozdíly různými formami dialogu, které nám umožní růst v porozumění a ohleduplnosti. Kultura setkávání vyžaduje, abychom byli ochotni nejen dávat, ale také přijímat od ostatních. *Média* nám mohou v tomto pomoci, zvláště dnes, kdy sítě lidské komunikace dosáhly neslýchaného pokroku. Především *internet* nám může nabízet větší možnosti k setkávání a k vzájemné solidaritě a to je dobrá věc, to je dar od Boha.

Existují však problematické aspekty: rychlost informace překonává naši schopnost myšlení a úsudku a brání nám v umírněném a správném vyjadřování. Pestrost názorů může být chápána jako obohacení, ale také je možné uzavřít se v určité sféře informací, které odpovídají jen našim očekáváním a našim názorům, nebo také jistým politickým či ekonomickým zájmům. Svět komunikace nám může pomoci růst, nebo nás může naopak rozptýlit. Touha po digitálním připojení nás nakonec může izolovat od druhých lidí, od těch, kteří jsou nám nejbližší. Nesmíme také zapomínat, že těm, kdo z různých důvodů nemají přístup k sociálním *médiím*, hrozí vyloučení.

Tato nebezpečí jsou reálná, ale nejsou důvodem k odmítání sociálních *médií*; spíše nám připomínají, že komunikace je nakonec více lidským než technickým úspěchem. Takže, co nám pomůže v digitálním prostředí k lidskému rozvoji a k vzájemnému pochopení? Například musíme znovu objevit jistý smysl pro pomalost a klid. To vyžaduje čas a schopnost ztížit se a naslouchat. Musíme být také trpěliví, pokud chceme rozumět tomu, kdo je jiný než my: člověk se plně vyjadřuje nejen když je jednoduše tolerován, ale když ví, že mu opravdu nasloucháme. Jestli skutečně toužíme naslouchat druhým, naučíme se dívat na svět jinými očima a vážít si dědictví lidstva, které se projevuje v různých kulturách a tradicích. Ale naučíme se také ctít velké hodnoty křesťanství, jako je například vnímání člověka jako lidské bytosti, manželství a rodina, rozdíl mezi politickou a náboženskou sférou, principy solidarity a subsidiarity a další.

Jak tedy může být komunikace ve službách autentické kultury setkávání? A co pro nás, Kristovy apoštoly, znamená setkat se s člověkem podle evangelia? Jak je možné, navzdory všem našim omezením a hříčům, být opravdu blízko jedni druhým? Tyto otázky jsou shrnuty v jedné, kterou jednoho dne jeden zákoník, tedy jeden komunikátor, položil Ježíšovi: „Kdo je můj bližní?“ (Lk 10,29) Tato otázka nám pomáhá pochopit komunikaci ve smyslu blízkosti. Mohli bychom ji přeložit takto: jak se projevuje „blízkost“ v používání sdělovacích prostředků a v novém prostředí vytvořeném díky digitálním technologiím? Odpověď vidím v podobenství o milosrdném samaritánovi, což je také podobenství komunikátora. Kdo komunikuje, ten se vlastně přibližuje. A milosrdný samaritán se nejen přibližuje, ale také si vezme do péče člověka, kterého

najde polomrtvého na kraji cesty. Ježíš obrací perspektivu: nejde o to, abych v druhém našel někoho, kdo je mi podobný, ale o to, abych byl schopen stát se podobným jemu. Komunikovat tedy znamená uvědomit si, že jsme lidé, Boží děti. Líbí se mi tímto způsobem definovat komunikaci jako „blízkost“.

Když komunikace směřuje ke konzumismu a k manipulaci, jde o agresivní útok, jako to čteme v podobenství, kde jednoho muže přepadnou lupiči a nechají ho ležet na cestě. Kněz a levita v něm nevidí svého bližního, ale cizince, od kterého je lepší držet si odstup. To, co je v té době vedlo, byla pravidla rituální čistoty. Dnes se setkáváme s nebezpečím, že některá *média* nás vedou k ignorování našich skutečných bližních.

Nestačí procházet se po digitální „cestě“, tedy jen se připojit: je potřeba, aby připojení bylo spojeno se skutečným setkáním. Nemůžeme žít sami, uzavřeni sami do sebe. Potřebujeme milovat a být milováni. Potřebujeme něhu. Komunikační strategie nám nemohou zaručit krásu, dobro a pravdu komunikace. Ani mediální svět se nemůže distancovat od péče o lidstvo, i mediální svět je povolán k tomu, aby vyjadřoval něhu. Digitální síť může být místem plným lidskosti, ne sítí kabelů, ale sítí lidských bytostí. Neutrálnost *médií* je jen zdánlivá: jen ten, kdo komunikuje tak, že dává všanc sám sebe, může být oporou. Osobní zapojení je pramenem důvěryhodnosti komunikátora. Právě tímto způsobem může křesťanské svědectví díky internetu zasáhnout periferie lidské existence.

Říkám to stále: mezi zraněnou církví, která vychází do ulic, a nemocnou církví, která je plná sama sebe, bych si bez váhání vybral tu první. Ulice jsou ulicemi světa, kde lidé žijí, kde jsou účinně a citově dosažitelní. Mezi těmito ulicemi jsou také ty digitální, plné lidí, často zraněných: mužů a žen, kteří hledají spásu nebo naději. Také díky internetu může křesťanské poselství jít „až na sám konec země“ (Sk 1,8). Otevřít brány kostelů znamená také otevřít je digitálnímu světu. Jednak proto, aby lidé mohli vejít, ať už se nacházejí v jakékoli životní situaci, jednak proto, aby evangelium mohlo překročit práh chrámu a vyjít vstříc všem. Jsme povoláni být svědky církve, která je domovem všech. Jsme schopni představovat takovou tvář církve? Komunikace utváří misijní poslání celé církve a sociální sítě jsou dnes jedním z míst, na kterých je třeba prožívat toto poslání a objevovat krásu víry, krásu setkání s Kristem. Také v tomto kontextu potřebujeme církve, která dokáže přinášet teplo, zapalovat srdce.

Křesťanské svědectví se nedělá bombardováním náboženskými zprávami, ale ochotou darovat sami sebe druhým, „trpělivě a s úctou se zajímat o jejich otázky a pochybnosti na cestě, na níž hledají pravdu a smysl lidského života.“ (Benedikt XVI., Poselství ke XLVII. Světovému dni sdělovacích prostředků, 2013). Vzpomeňme si na příběh apoštolů putujících do Emaus. Je třeba zapojit se do dialogu s muži a ženami dnešní doby, abychom chápali jejich očekávání, jejich pochybnosti, jejich naděje, a nabízeli jim evangelium, tedy Ježíše Krista, Boha, který se stal člověkem, zemřel a vstal z mrtvých, aby nás vysvobodil od hříchu a od smrti. Tato výzva vyžaduje hloubku, pozornost k životu, duchovní citlivost. Vést dialog znamená být přesvědčen, že druhý má co dobrého říci, dát prostor jeho postojům a jeho nápadům. Vést dialog neznamená zřít se vlastních myšlenek a vlastních tradic, ale zřít se předpokladu, že jsou jediné a absolutní.

Obraz milosrdného samaritána, který obvazuje zranění člověka a obmývá je olejem a vínem, ať je nám vzorem. Ať je naše komunikace jako vonný olej na bolest a dobré víno pro radost. Naše světlo ať pochází ne z triků a zvláštních efektů, ale z naší blízkosti zraněným, které s láskou a něhou potkáváme na naší cestě. Nebojte se stát obyvateli digitálního světa. Pozornost a přítomnost církve ve světě komunikace je důležitá a vede k dialogu s dnešním člověkem, vede ho k setkání s Kristem: církve může doprovázet člověka na všech cestách. V tomto smyslu je revoluce sdělovacích a informačních prostředků velkou a vzrušující výzvou, která vyžaduje čerstvou energii a novou představivost, abychom dokázali přinášet ostatním krásu Boha.

Ve Vatikánu, 24. ledna 2014, na svátek sv. Františka Saleského

FRANTIŠEK